

helpers en waar bijvoorbeeld Rubens en de Fluweelen Brueghel *) of Brueghel en Rottenhammer †) samenwerkten, zijn de door elk vervaardigde gedeelten der schilderij even gemakkelijk te zien als b.v. in het doek, waarin Dou de figuren en Berchem den hond en het landschap schilderde (Rijksmuseum, Amsterdam).

Ook in deze en dergelijke gevallen zijn de resultaten van het historisch onderzoek daar om te bewijzen, dat de stijlcriticus juist gezien heeft.

Zoodra van elk schilderij de maker bekend zal zijn, zal deze functie der stijl-critiek, nl. de voorbereiding tot de eigenlijke kunsthistorische studie, waarvoor zij het materiaal aanbrengt, ophouden te bestaan.

Dan eerst volgt de dusdanige vergelijking van de schilderijen onderling uit een oogpunt van compositie, kleur, teekening, verfbehandeling enz., dat daardoor de ontwikkeling der kunstenaars en kunstenaarsgroepen is te reconstrueeren, de invloeden over en weer zijn vast te stellen, enzovoorts. Ook hier dient steeds weer het verband met de historische feiten te worden gezocht.

Wij willen dit met één voorbeeld toe-

lichten: men vindt schilderijen van Jan Miense Molenaer, die een sterken invloed van Frans Hals verraden en waarvan wij noemen het 1628 gedateerde schilderij bij Freiherr von Heyl te Worms. Nog sterker blijkt de invloed van Frans Hals bij schilderijtjes met één figuur, gelijk de op blz. 323 en 324 afgebeelde. Gaat men nu de verdere gedateerde werken van dezen meester na, dan ontwaart men, dat hij

in de vijf zinnen van 1637, in het Mauritshuis bewaard, een vlotte techniek heeft, die nog onder Hals' invloed staat, maar dat hij in datzelfde jaar in een groot familie-tafereel, dat Jhr. W. H. van Loon te Amsterdam bezit, een techniek is gaan toepassen, die onmiddellijken invloed van den Amsterdamschen portretschilder Santvoort ver-raadt, meer bepaaldelijk zelfs van diens omstreeks 1634 geschilderde groep van Burgemeester Dirck Bas Jacobsz. en diens familie (Rijk-museum N°. 2129).

Gaat men nu de historische gegevens na, dan blijkt inderdaad Molenaer omstreeks 1636 naar Amsterdam vertrokken.

Een ander voorbeeld, gekozen uit denzelfden kring van invloeden, is dat van de afhankelijkheid, die de kunst van Judith Leyster vertoont ten opzichte van die van Frans Hals. (Men vergelijkte slechts de afbeeldingen op blz. 326 en 327.)

FRANS HALS. JONGEN MET FLUIT.
KEIZER FREDERIK MUSEUM TE BERLIJN.

*) Het Paradijs, Mauritshuis.

†) Christus breekt de hel, Mauritshuis.